

RECREATIESCHAP

WESTFRIESLAND

Concept Programmabegroting 2017

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Leeswijzer	3
Beleidsbegroting	4
Programmaplan	4
Programma 1 – Recreatieterreinen	4
Programma 2 - Recreatieve netwerken	4
Programma 3 - Algemeen beheer en beleid	5
Programma 4 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	5
Paragrafen	7
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	7
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	8
Paragraaf Financiering	10
Paragraaf Bedrijfsvoering	10
Financiële begroting	11
Uitgangspunten bij de begroting	11
Nieuw beleid	11
Overzicht van baten en lasten en de toelichting	12
Uiteenzetting financiële positie en de toelichting	14
Meerjarenraming	16

Bijlagen

- Meerjareninvesteringsbegroting 2017-2020
- Stand en verloop reserves en voorzieningen 2017-2020

Aan de leden van het algemeen bestuur van het Recreatieschap Westfriesland

Bovenkarspel, 16 maart 2016

Onderwerp: Aanbieding Programmabegroting 2017

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Inleiding

Hierbij bieden wij u de Programmabegroting 2017 en meerjarenraming 2018-2020 aan.

In de eerste helft van 2016 wordt het nieuwe Natuur- en Recreatieplan vastgesteld. Dit plan vormt de basis voor het beleid voor de aankomende jaren. Het uitvoeringsprogramma van het Natuur- en Recreatieplan wordt gelijktijdig met de vaststelling van de begroting 2017 vastgesteld in het algemeen bestuur van 7 juli 2016. In de nu voorliggende begroting 2017 hebben wij nog geen bedrag geraamd voor het uitvoeringsplan.

In 2017 wordt de verkoopsom van de Ursemmerplas ontvangen. Na aftrek van de boekwaarde levert dit een eenmalig netto resultaat op van € 1.382.000. De structurele negatieve financiële effecten vanwege de wegvallende pachten zijn (grotendeels) opgevangen door een verlaging van de bedrijfsvoeringskosten in 2015.

Wij stellen voor om het eenmalige resultaat enerzijds aan te wenden voor het uitvoeringsprogramma van het Natuur- en Recreatieplan en het restant bedrag terug te betalen aan de deelnemende gemeenten. De terugbetaling vindt plaats bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2017.

Op basis van artikel 34b van de Wet gemeenschappelijke regelingen zendt het dagelijks bestuur voor 15 april de algemene financiële en de beleidsmatige kaders aan de deelnemende raden. Omdat deze datum gelijk is met de afgesproken datum waarop uiterlijk de begroting aan de deelnemende raden wordt gezonden, hebben wij dit gecombineerd in deze begroting. Voor onze beleidsmatige uitgangspunten verwijzen wij u naar het Natuur- en Recreatieplan. De algemene financiële uitgangspunten zijn regionaal bepaald voor alle gemeenschappelijke regelingen. Deze uitgangspunten zijn toegepast op de nu voorliggende begroting.

Leeswijzer

Na deze korte inleiding treft u eerst het programmaplan aan. Hier is per programma aangegeven wat wij met dit programma willen bereiken, wat wij hiervoor doen en wat het mag kosten. Vervolgens is een viertal paragrafen opgenomen, te weten de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Onderhoud Kapitaalgoederen, Financiering en als laatste de paragraaf Bedrijfsvoering. Afsluitend treft u de financiële begroting aan. Hierin is ook de meerjarenbegroting opgenomen.

Formeel autoriseert u het dagelijks bestuur uitgaven te doen overeenkomstig de bedragen opgenomen in de programmabegroting op bladzijde 12. Dit is op programmaniveau.

Dagelijks bestuur Recreatieschap Westfriesland,

De secretaris,
Robert Reus

De voorzitter,
Nico Slagter

Beleidsbegroting

Programmaplan

De begroting bevat vier programma's. Het eerste programma betreft de recreatieterreinen. De tweede bevat de verschillende recreatienetwerken. Programma drie beslaat het algemeen beheer en beleid. In dit programma is ook de uitvoering van het Natuur- en Recreatieplan opgenomen. De uitvoering van het Natuur- en Recreatieplan heeft indirect invloed op programma's één en twee omdat investeringen in terrein en voorzieningen gevolgen hebben voor het beheer en onderhoud ervan. Het laatste programma betreft de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Programma 1 - Recreatieterreinen

Wat willen wij bereiken?

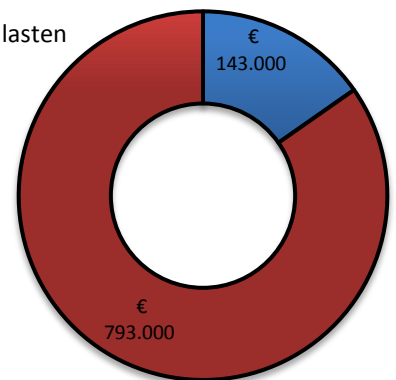
Het Recreatieschap zet zich in voor aantrekkelijke recreatieterreinen. Voor de eigen inwoners, dicht bij huis, maar ook voor dagjesmensen en verblijfsrecreanten.

Wat doen wij ervoor?

Beheren en onderhouden van de recreatiegebieden. Dit houdt in het onderhoud van de stranden, speel- en ligweiden, park- en speelmeubilair, het onderhoud aan wegen, paden en openbare parkeerterreinen, (toilet)gebouwen, bruggen en steigers, duikers en in- en uitlaatplaatsen voor boten en bagger- en schouwwerkzaamheden in en langs sloten. Ook het beheer van het zwemwaterlocaties op de eigen terreinen en terreinen van derden valt hieronder.

■ baten
■ lasten

Programma 2 - Recreatieve netwerken

Wat willen wij bereiken?

Het Recreatieschap wil recreanten en toeristen kwalitatieve routenetwerk bieden. Waar ontspannen en actief, veilig kan worden gewandeld, gevaren of gefietst.

Wat doen wij ervoor?

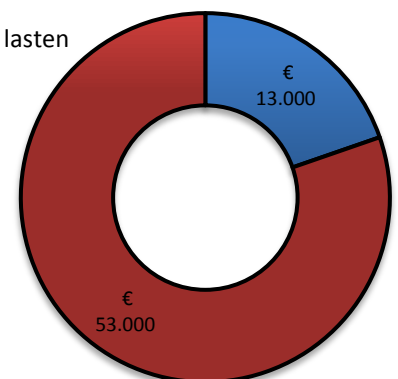
Door het beheren en onderhouden van de bebording van totaal ruim 900 kilometer netwerken het blijven uitbreiden en ontwikkelen van deze verschillende netwerken. Het betreft de volgende netwerken:

- wandelnetwerk;
- vaarroutenetwerk;
- fietsroutenetwerk.

Het Recreatieschap voert verder het secretariaat van de Beheerstichting Fietsroutenetwerk Noord-Kennemerland en Westfriesland en voert de taken van deze stichting uit.

■ baten
■ lasten

Programma 3 - Algemeen beheer en beleid

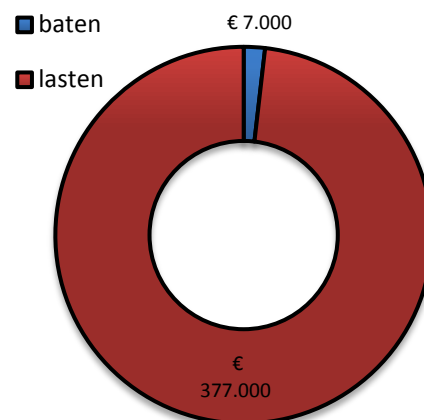
Wat willen wij bereiken?

Het programma algemeen beheer en beleid bevat de algemene bedrijfsvoering. Het projectbureau stelt het beleid van het Recreatieschap op en voert dit uit. De basis voor het beleid is het in 2016 vastgestelde Natuur- en Recreatieplan Westfriesland. Dit plan heeft het oude Landschapsplan Westfriesland vervangen.

Wat doen wij ervoor?

Bij het Natuur- en Recreatieplan is een meerjaren uitvoeringsprogramma opgesteld. Op basis van dit programma wordt een jaarlijks uitvoeringsprogramma opgesteld dat in de begroting wordt verwerkt.

In 2016 is vooruitlopend op het uitvoeringsprogramma een reserve uitvoering Natuur- en Recreatieplan opgenomen. Indien deze reserve nog ruimte biedt kan de uitvoering in 2017 deels hieruit worden gedekt.

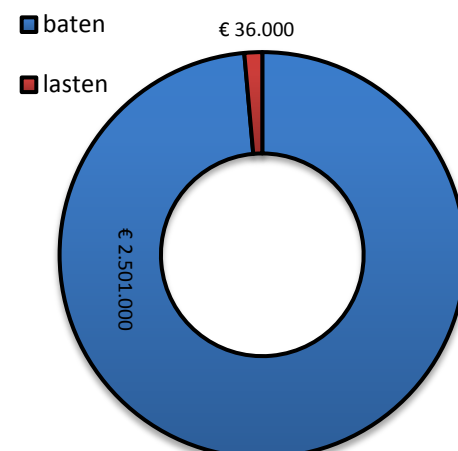

Programma 4 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

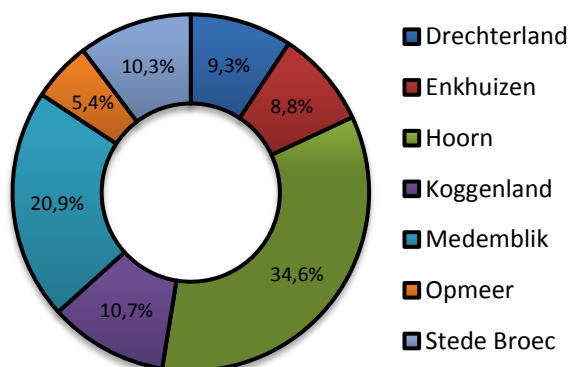
De belangrijkste inkomstenbron voor het recreatieschap is de bijdrage per inwoner van de deelnemende gemeenten. Voor de doorberekening aan gemeenten wordt uitgegaan van het voorlopig aantal inwoners per 1 januari 2016: 209.082. De percentuele verdeling van de bijdrage (gelijk aan inwonersaantal) en de totale financiële bijdrage per gemeente is in de onderstaande figuur en tabel weergegeven.

De gemeentelijke bijdragen beslaan 85% van de structurele inkomsten. De overige inkomsten komen voornamelijk van huren en pachten (ca. 6%) en overige inkomsten (ca. 9%).

De post onvoorzien is vastgesteld op een bedrag van € 25.000. De post onvoorzien is bedoeld voor onvoorziene uitgaven. Het algemeen bestuur beslist over de inzet van de post onvoorzien.

Bijdrage per deelnemer 2017		
Deelnemers	Aantal inwoners 1-1-2016	Bijdrage per inwoner € 5,18
Gemeente Enkhuizen	18.468	95.849
Gemeente Drechterland	19.404	100.707
Gemeente Hoorn	72.200	374.718
Gemeente Koggenland	22.474	116.640
Gemeente Medemblik	43.711	226.860
Gemeente Stede Broec	21.487	111.518
Gemeente Opmeer	11.338	58.844
Totaal	209.082	1.085.136

Paragrafen

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten wordt bij de begroting een aantal paragrafen voorgeschreven. Voor het Recreatieschap zijn de volgende paragrafen van belang: Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen, Paragraaf Financiering en de Paragraaf Bedrijfsvoering.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Een definitie van weerstandsvermogen is de mate waarin het Recreatieschap in staat is substantiële tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit van de bedrijfsvoering in gevaar komt. Bij beoordeling van het weerstandsvermogen van het Recreatieschap moet de *weerstandscapaciteit* worden gezien in relatie tot mogelijke *risico's*.

Volgens artikel 3.4 van de Uitgangspunten Gemeenschappelijke Regelingen geldt als richtlijn voor de hoogte van de Algemene reserve 2,5% van de lasten. Bij zwaarwegende argumenten kan afgeweken worden van dit bedrag. Voor 2017 betekent dit uitgangspunt een hoogte van de Algemene reserve van € 31.000. Op 1 januari bedraagt het geraamde bedrag van de Algemene reserve € 31.000. Dit blijft binnen de gestelde kaders.

De *weerstandscapaciteit* bestaat uit vrij aanwendbare middelen, onbenutte inkomstenbronnen en bezuinigingsmogelijkheden.

De vrij aanwendbare middelen zijn de reserves. De reserves maken deel uit van het eigen vermogen. Tot de vrij aanwendbare reserves worden gerekend de reserves die van het algemeen bestuur nog geen specifieke bestemming hebben gekregen.

Overzicht vrij aanwendbare middelen			
Omschrijving	1-1-2015	1-1-2016	1-1-2017
Algemene reserve	16.000	30.000	31.000
Reserve Gelabelde en in uitvoering zijnde projecten	228.000	252.000	261.000
Reserve Uitvoeringsprogramma Natuur- en recreatieplan	0	100.000	100.000
Totaal	244.000	382.000	392.000

Het Recreatieschap heeft geen onbenutte inkomstenbronnen zoals bedoeld in de voorschriften.

Hieronder volgt een overzicht met de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. In 2016 wordt het risicomanagement verder ontwikkeld. Vooralnog zijn de risico's voor 2017 nagenoeg gelijk aan die over 2015.

Omschrijving Risico	Toelichting	Kwalificatie
Arbeidsongeschiktheid personeel	Als een personeelslid ziek is betaalt de werkgever maximaal twee jaar loon. Gezien de omvang van de formatie kunnen sommige werkzaamheden van een langdurig zieke collega moeilijk worden opgevangen door collega's. Inhuur derden is dan noodzakelijk.	Middel
Inkoop- en aanbesteding	Het voeren van aanbestedingen vergt zorgvuldigheid. Fouten in de procedure kunnen leiden tot claims. Daarnaast zijn wij voor de kosten afhankelijk van wat de markt aanbiedt via de aanbestedingen. Het is mogelijk dat de werkelijke kosten hoger zijn dan de ramingen. Lager kan ook.	Laag

Juridische procedures	Als het Recreatieschap verwikkeld raakt in een juridische procedure zal waarschijnlijk juridische bijstand moeten worden ingekocht.	Laag
Renterisico	Het risico is dat de marktrente hoger uitvalt dan geraamd. Dit kan direct gevolgen hebben voor de exploitatie. Om dit risico te beheersen is beleid opgesteld middels een treasurystatuut.	Laag
Verkoop Ursemmerplas	Een risico is dat de koper zijn verplichting niet kan nakomen.	Laag

Kengetallen en toelichting kengetallen

Om de financiële positie inzichtelijk te maken schrijft het Rijk met ingang van de begroting 2016 een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen voor. Deze vijf kengetallen worden hierna uitgewerkt.

Kengetallen			
	Werkelijk 31-12-2015	Begroot 31-12-2016	Begroot 31-12-2017
1a. Netto schuldquote	148%	164%	-38%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	148%	164%	-38%
2. Solvabiliteitsratio	30%	27%	55%
3. Structurele exploitatieruimte	-3%	-10%	1%
4. Grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
5. Belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Toelichting kengetallen:

1. De netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen) weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van het Recreatieschap ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Als kritische grens wordt 100% aangehouden (bron: VNG). Het Recreatieschap zit hier in 2015 en 2016 boven. Dit wordt veroorzaakt doordat het Recreatieschap in die jaren verhoudingsgewijs veel materiële vaste activa bezit in verhouding tot de relatie beperkte hoeveelheid eigen vermogen. Door de verkoop van de camping Ursemmerplas in 2017 blijft het Recreatieschap ruim onder de kritische grens van 100%.

2. Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin het Recreatieschap in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeenschappelijke regeling bestaat uit de reserves en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. Het eigen vermogen is in 2017 groter dan de schulden. De gemiddelde solvabiliteit voor alle gemeenten is circa 40% (bron: CBS).

3. Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeenschappelijke regeling heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. Het Recreatieschap heeft structureel hogere baten dan lasten in 2017. Hierdoor is het percentage positief.

4. Niet van toepassing.

5. Niet van toepassing.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Voor toekomstig groot onderhoud van de gebouwen, vervangingsinvesteringen met maatschappelijk nut en groot onderhoud in het buitengebied (wegen, riolering, water, bruggen en groen) is een reserve kapitaalgoederen ingesteld. Deze reserve is een samenvoeging van de voormalige reserve WRWBG en de

reserve MOP. Jaarlijks wordt vanuit de exploitatie een bedrag in de reserve gestort. Onderstaande tabel geeft een overzicht van het geraamde verloop van de Reserve Kapitaalgoederen.

Door de vernieuwing van de BBV dienen investeringen met een maatschappelijk nut, evenals investeringen met een economisch nut te worden geactiveerd. De verplichting om alle investeringen te activeren is alleen van toepassing op nieuwe investeringen die ná 2017 worden gedaan. In deze begroting is hiermee nog geen rekening gehouden. Er moet nog een exercitie plaatsvinden naar investeringen met maatschappelijk nut en wat de financiële consequenties daarvan zijn.

OVERZICHT VERLOOP RESERVE KAPITAALGOEDEREN		B2016	B2017	B2018	B2019	B2020
	R2015					
Reserve kapitaalgoederen						
Stand 1 januari	44.000	132.000	141.000	129.000	99.000	69.000
Vermeerderingen: storting	196.000	180.000	100.000	100.000	100.000	100.000
: bespaarde rente	6.000	5.000	5.000	5.000	4.000	2.000
Verminderingen	114.000	176.000	117.000	135.000	134.000	88.000
Stand 31 december	132.000	141.000	129.000	99.000	69.000	83.000

In bovenstaand overzicht is vooruitlopend op de vaststelling van de jaarstukken 2015 al rekening gehouden met een incidentele storting van € 80.000. Dit om de reserve na 2020 positief te houden.

In 2017 staan de volgende vervangingsinvesteringen gepland:

Investeringen		Investeringsbedrag
Auto		26.000
Aanhanger		3.000
Motorzaag, bosmaaier, verbrandingsmotor		3.000
	Totaal	32.000

Paragraaf Financiering

Het Recreatieschap hanteert het treasurybeleid van de gemeente Stede Broec.

Kasgeldlimiet

De begrenzing van de renterisico's op de kortlopende middelen (< 1 jaar) vindt plaats door het vaststellen van een kasgeldlimiet. Deze limiet is door de minister van Financiën vastgesteld op 8,2% van het begrotingstotaal (lasten) met een minimum van € 300.000. De norm zal naar verwachting in 2017 niet worden overschreden.

In 2017 is er sprake van een financieringsoverschot. Dit vanwege de opbrengst van de verkoop van de Ursemmerplas.

Renterisiconorm

De begrenzing van de renterisico's op langlopende middelen (> 1 jaar) vindt plaats door het vaststellen van een renterisiconorm. Deze norm is door de Minister van Financiën vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal met een minimum van € 2.500.000. Doelstelling van de renterisiconorm is, dat de leningenportefeuille zo moet worden gespreid, dat de renterisico's, die gelopen worden, gelijkmatig over de jaren worden gespreid. De norm zal in 2017 niet worden overschreden.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Personeelsformatie

In 2017 werken er bij het Recreatieschap 10 personen verdeeld over 8,5 fte. 3,3 fte algemeen beheer, 5 fte groenbeheer en 0,2 fte boekhouding. Daarnaast wordt er voor groenbeheer jaarlijks een medewerker van WerkSaam ingehuurd. Inclusief in inhuurkracht werken er zeven mannen en vier vrouwen.

Loonkosten

De loonsom bedraagt € 439.000. Dat is gemiddeld € 51.000 per fte.

Voor inhuur derden is een budget beschikbaar van € 30.000. Hiervoor wordt een medewerker van Werkzaam ingehuurd.

Facilitaire organisatie

Met ingang van 1 januari 2015 verzorgt de SED organisatie de facilitaire ondersteuning. Dat betekent dat alle zogenaamde PIOFACH taken (personeel, inkoop, organisatie, financiën, automatisering, communicatie en huisvesting) door de SED organisatie wordt verzorgd. De kosten hiervoor bedragen voor 2017 € 146.000.

Ziekteverzuim

De gemiddelde leeftijd van het personeel bedraagt in 2017 46 jaar. Er zijn 4 medewerkers 50 jaar en ouder, waarvan er in 2017 twee 60 jaar of ouder zijn. Over de afgelopen vijf jaar bedroeg het gemiddelde ziekteverzuimpercentage 5,72% en in 2015 1,2%. Het Recreatieschap streeft naar een maximaal ziekteverzuimpercentage van 4%.

Financiële begroting

Uitgangspunten bij de begroting

Op 8 januari hebben de portefeuillehouders Financiën in Westfriesland verkennend met elkaar gesproken over de loon- en prijsindexatie 2017 en of daartegenover een ombuigingstaakstelling wordt opgelegd ter hoogte van de loon- en prijsindexatie (een zogenoemde nullijn). Het uiteindelijke resultaat van dit verkennende overleg was om de colleges in Westfriesland voor te stellen voor 2017 een loon- en prijsindexatie toe te kennen.

Voor de indexering van loon en prijs hanteren wij de door de gemeente Hoorn vastgestelde richtlijnen voor 2017. Conform de richtlijn hanteren wij: 2,2% voor loonontwikkeling en 1,3% voor prijsontwikkeling. Voor het Recreatieschap betekent het doorvoeren van de loon- en prijscompensatie een bedrag van € 10.000.

De verhouding loon- en prijsgevoelige elementen liggen bij het Recreatieschap op 50/50. Daarmee komt de stijging van de gemeentelijke bijdrage op $(50 \% \times 2,2\% + 50 \% \times 1,3\%) = 1,75\%$. De bijdrage per inwoner wordt daardoor verhoogd van € 5,09 naar € 5,18.

In 2017 wordt de camping de Ursemmerplas overgedragen en wordt de koopsom ontvangen. Dat betekent dat vanaf 2017 de volgende posten komen te vervallen: huursom en de kapitaallasten. Na aftrek van kosten levert de verkoop van de camping incidenteel een bedrag van € 1.382.000 op. Tevens valt de bestemmingsreserve dekking kapitaallasten activa camping van € 492.000 vrij.

De huurovereenkomst met de horecapachter in het Streekbos is in 2016 met vijf jaar verlengd. De huurprijs is hierbij verlaagd van € 55.000 exclusief BTW (prijspeil 2011) naar € 47.500 exclusief BTW (prijspeil 2016). Reden voor deze verlaging is dat de keuken uit de overeenkomst is gehaald. De pachter heeft deze in 2016 overgenomen.

Bij de opstelling van de programmabegroting 2017 is verder rekening gehouden met de volgende uitgangspunten:

- besluiten vergaderingen Algemeen Bestuur zijn tot en met maart 2015 verwerkt;
- de bijdrage per inwoner wordt verhoogd van € 5,09 naar € 5,18;
- voor rente op nieuwe investeringen en eigen vermogen is 3,5% gehanteerd;
- voor rente op het eigenvermogen is 3,5% gehanteerd;
- het afschrijvingsbeleid is conform het activabeleid van de centrumgemeente Stede Broec.

Nieuw beleid

Het nieuwe beleid voor 2017 is vertaald in het uitvoeringsprogramma van het Natuur- en Recreatieplan. De kosten voor dit uitvoeringsprogramma zijn in deze begroting nog niet opgenomen.

In 2016 is de bestemming marketingorganisatie 'Holland boven Amsterdam' van start gegaan. Het Recreatieschap zoekt voor de marketingactiviteiten samenwerking bij deze organisatie. De exacte invulling van deze samenwerking is bij het opstellen van deze begroting nog niet bekend. Uitgangspunt is wel dat deze samenwerking budgettair neutraal verloopt.

Overzicht van baten en lasten en de toelichting

Product	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
<i>Lasten</i>			
Programma1 - Recreatieterreinen	800.000	971.000	793.000
Programma 2 - Recreatieve netwerken	97.000	88.000	53.000
Programma 3 - Algemeen beheer en beleid	420.000	352.000	377.000
Programma 4 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	45.000	64.000	36.000
Totaal lasten	1.362.000	1.475.000	1.259.000
<i>Baten</i>			
Programma1 - Recreatieterreinen	-403.000	-400.000	-143.000
Programma 2 - Recreatieve netwerken	-36.000	-13.000	-13.000
Programma 3 - Algemeen beheer en beleid	-1.000	-7.000	-7.000
Programma 4 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	-1.123.000	-1.072.000	-2.501.000
Totaal baten	-1.563.000	-1.492.000	-2.664.000
Totaal saldo van baten en lasten	201.000	17.000	1.405.000
Mutatie reserves			
Toevoeging reserves	877.000	200.000	119.000
Onttrekking reserves	-924.000	-183.000	-610.000
Totaal mutaties reserves	47.000	-17.000	491.000
Resultaat	248.000	0	1.896.000
	(voordelig)	(neutraal)	(voordelig)

Toelichting afwijkingen tussen de rekening 2015 en de begroting 2017

Lasten

Programma 2 - Recreatieve netwerken

- In 2015 incidenteel budget actualisatie landschapsplan. 62.000 V

Programma 3 - Algemeen beheer en beleid

- In 2017 lagere lasten algemene bedrijfsvoering. 44.000 V

Baten

Programma 1 - Recreatieterreinen

- Door de verkoop van Ursemmerplas vallen de pachttopbrengsten weg. -250.000 N
- Nieuw huurcontract horecapachter Streekbos. -7.000 N

Programma 2 - Recreatieve netwerken

- In 2015 incidentele subsidie ontvangen wandelroutenetwerk -28.000 N

Programma 4 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

- In 2017 resultaat verkoop Ursemmerplas. 1.382.000 V

Overige verschillen 1.000 V

Totaal verschil van saldo en baten 1.204.000 V

Toelichting afwijkingen tussen de bijgestelde begroting 2016 en de begroting 2017*Lasten*Programma 1 - Recreatieterreinen

- Vrijval kapitaallasten Ursemmerplas vanwege verkoop. 129.000 V
- In 2016 is er incidenteel budget beschikbaar gesteld voor het project natte natuur. 34.000 V
- Bijstelling onderhoudsbudget de Vooroever. 20.000 V

Programma 2 - Recreatieve netwerken

- In 2016 zijn er incidentele budgetten beschikbaar gesteld voor actualisatie Landschapsplan, de ontwikkeling van algemene – en vaarfolders en inventarisatie van het vaarrouthenetwerk. Deze kosten komen in 2017 niet meer voor en leiden tot een voordeel. 38.000 V

Programma 3 - Algemeen beheer en beleid

- Voorheen werden de accountants- en voorlichtingskosten op een kostenplaats geraamd. Met ingang van 2017 is deze kostenplaats vervallen en worden deze kosten rechtstreeks geraamd. Betreft een verschuiving. -25.000 N

Programma 4 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

- Bijstelling budget onvoorzien. 28.000 V

*Baten*Programma 1 - Recreatieterreinen

- Door de verkoop van Ursemmerplas vallen de pachtopbrengsten weg. -250.000 N
- Nieuw huurcontract horecapachter Streekbos. -7.000 N

Programma 4 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

- Hogere bijdragen gemeenten. 24.000 V
- In 2017 resultaat verkoop Ursemmerplas. 1.382.000 V
- Rentetoevoeging eigen vermogen. 20.000 V

Overige verschillen -5.000 N

Totaal verschil van saldo en baten 1.388.000 V

	2017	2018	2019	2020
Onvoorzien	25.000	25.000	25.000	25.000
Totaal	25.000	25.000	25.000	25.000

Incidentele lasten en baten				
	2017	2018	2019	2020
<i>Lasten</i>				
Pr. 1 - Toevoeging reserve Kapitaalgoederen	100.000	100.000	100.000	100.000
<i>Baten</i>				
Pr. 1 - Onttrekking reserve Kapitaalgoederen	117.000	135.000	134.000	88.000
Pr. 4 - Vrijval reserve Kapitaallasten activa camping	492.000			
Pr. 4 - Opbrengst verkoop Ursemmerplas	1.382.000			

Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves				
	2017	2018	2019	2020
<i>Onttrekkingen</i>				
Pr. 1 - reserve kapitaallasten paviljoen Streekbos	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal	1.000	1.000	1.000	1.000

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het totaal van inkomsten minus uitgaven. Conform het Europese stabiliteits- en groeipact is de macronorm voor lidstaat Nederland een maximaal EMU-saldo van -0,5% van het bruto binnenlands product. Decentrale overheden moeten inzicht geven in de berekening van hun aandeel in dit EMU-saldo. Alle gemeenten, provincies en waterschappen moeten deze informatie aanleveren bij het CBS. Bij gemeenschappelijke regelingen vindt een steekproef plaats wanneer deze een exploitatie van € 20 miljoen of meer hebben. Het Recreatieschap valt hier buiten en is dus niet verplicht deze gegevens te publiceren.

Uiteenzetting financiële positie en de toelichting

Investerings

Voor 2017 staan de volgende investeringen gepland. Investerings worden geactiveerd, mits ze groter of gelijk zijn dan € 5.000. Voor de meerjaren investeringsbegroting verwijzen wij u naar de bijlage.

Investerings met economisch nut	
	Investeringsbedrag
Auto	26.000
Aanhanger	3.000
Diverse kleine investeringen (motorzaag, bosmaaier, verbrandingsmotor)	3.000
Totaal	32.000

Financiering

Naar verwachting kunnen in 2017 en volgende jaren de verwachte investeringen gefinancierd worden uit de aanwezige liquide middelen. In maart 2017 lopen twee leningen af. De aflossing hiervan bedraagt in totaal € 800.000. Deze datum is gekozen omdat dan Ursemmerplas wordt verkocht.

Reserves

Reserves zijn middelen die onder het eigen vermogen vallen. In onderstaande tabel zijn voor 2017 per reserve de stortingen en onttrekkingen weergegeven. Voor de meerjarige stand en verloop van de reserves verwijzen wij u naar de bijlage.

ONTWIKKELING RESERVES 2017				
	Boekwaarde 1-1-2017	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2017
Algemene Reserve	31.000	1.000		32.000
<i>Bestemmingsreserves</i>				
Reserve Kapitaalgoederen	141.000	105.000	117.000	129.000
Reserve Gelabelde en in uitvoering zijnde projecten	261.000	9.000		270.000
Reserve Uitvoeringsprogramma Natuur- en recreatieplan	100.000	4.000		104.000
<i>Reserves ter dekking van kapitaallasten</i>				
BR dekking kapitaallasten paviljoen Streekbos	22.000		1.000	21.000
BR dekking kapitaallasten activa camping	492.000		492.000	0
Totaal	1.047.000	119.000	610.000	556.000

Toelichting mutaties reserves:

- Algemene reserve: betreft rentetoevoeging;
- Reserve kapitaalgoederen: De toevoeging betreft de jaarlijkse geraamde toevoeging en de rente. De onttrekking betreft de uitgaven aan onderhoud en vervanging kapitaalgoederen;
- Reserve gelabelde en in uitvoering zijnde projecten: betreft rentetoevoeging;
- Reserve Uitvoeringsprogramma Natuur- en recreatieplan: betreft rentetoevoeging;
- BR dekking kapitaallasten paviljoen Streekbos: onttrekking afschrijvingslasten;
- BR dekking kapitaallasten activa camping: Vanwege de verkoop van de Ursemmerplas en de afwaardering van de boekwaarde van de activa, kan deze reserve vrijvallen.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn onderdeel van het vreemd vermogen en worden gevormd voor verplichtingen, risico's of verliezen waarvan de omvang nog onbekend is, maar wel redelijkerwijs te schatten zijn. Het recreatieschap Westfriesland heeft enkel een voorziening Dubieuze debiteuren. Voor de meerjarige stand en verloop van de voorziening verwijzen wij u naar de bijlage.

ONTWIKKELING VOORZIENINGEN 2017				
	Boekwaarde 01-01-2017	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2017
Dubieuze debiteuren	39.000			39.000
Totaal	39.000	0	0	39.000

Meerjarenraming

In het onderstaande overzicht is de begroting 2017 inclusief de meerjarenbegroting 2018-2020 weergegeven.

Product	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
<i>Lasten</i>				
Programma1 - Recreatieterreinen	793.000	816.000	820.000	767.000
Programma 2 - Recreatieve netwerken	53.000	52.000	52.000	51.000
Programma 3 - Algemeen beheer en beleid	377.000	377.000	377.000	377.000
Programma 4 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	36.000	35.000	35.000	35.000
Totaal lasten	1.259.000	1.280.000	1.284.000	1.230.000
<i>Baten</i>				
Programma1 - Recreatieterreinen	-143.000	-143.000	-143.000	-143.000
Programma 2 - Recreatieve netwerken	-13.000	-13.000	-13.000	-13.000
Programma 3 - Algemeen beheer en beleid	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000
Programma 4 - Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	-2.501.000	-1.119.000	-1.119.000	-1.118.000
Totaal baten	-2.664.000	-1.282.000	-1.282.000	-1.281.000
Totaal saldo van baten en lasten	1.405.000	2.000	-2.000	51.000
Mutatie reserves				
Toevoeging reserves	119.000	119.000	118.000	117.000
Onttrekking reserves	-610.000	-136.000	-135.000	-89.000
Totaal mutaties reserves	491.000	17.000	17.000	-28.000
Resultaat	1.896.000	19.000	15.000	23.000
	(voordelig)	(voordelig)	(voordelig)	(voordelig)

Autorisatie

In de eerder opgenomen tabel is de begroting 2017 en de meerjarenraming weergegeven. Uw algemeen bestuur autoriseert het dagelijks bestuur voor de hierboven genoemde bedragen.

Bijlagen:

- Meerjaren investeringsbegroting 2017-2020
- Stand en verloop van reserves en voorziening 2017-2020

Investerings 2017-2020				
	2017	2018	2019	2020
Auto	26.000	28.000		
Aanhanger	3.000		6.000	2.000
Groot maaigereedschap		39.000		13.000
Tractor				25.000
Diverse kleine investeringen	3.000	8.000	5.000	3.000
Totaal	32.000	75.000	11.000	43.000

Stand en verloop van reserves en voorziening 2017-2020

ONTWIKKELING RESERVES 2017-2020	Begroting 2017			Begroting 2018			Begroting 2019			Begroting 2020			
	Boekwaarde 1-1-2017	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2017	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2018	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2020
Algemene Reserve	31.000	1.000		32.000	1.000		33.000	1.000		34.000	1.000		35.000
<i>Bestemmingsreserves:</i>													
Reserve Transitorische budgetten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Kapitaalgoederen	141.000	105.000	117.000	129.000	105.000	135.000	99.000	104.000	134.000	69.000	102.000	88.000	83.000
Reserve Gelabelde en in uitvoering zijnde projecten	261.000	9.000		270.000	9.000		279.000	10.000		289.000	10.000		299.000
Reserve Uitvoeringsprogramma Natuur- en recreatieplan	100.000	4.000		104.000	4.000		108.000	4.000		112.000	4.000		116.000
<i>Reserves ter dekking van kapitaallasten:</i>													
BR dekking kaplasten paviljoen SB	22.000		1.000	21.000		1.000	20.000		1.000	19.000		1.000	18.000
BR dekking kapitaallasten activa camping	492.000		492.000	0			0			0			0
Totaal	1.047.000	119.000	610.000	556.000	119.000	136.000	539.000	119.000	135.000	523.000	117.000	89.000	551.000

ONTWIKKELING VOORZIENING 2017-2020	Begroting 2017			Begroting 2018			Begroting 2019			Begroting 2020			
	Boekwaarde 1-1-2017	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2017	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2018	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-2020
Voorziening dubieuze debiteuren	39.000			39.000			39.000			39.000			39.000
Totaal	39.000	0	0	39.000	0	0	39.000	0	0	39.000	0	0	39.000

1. Vooroever Vlietsingel (59ha);
2. Vooroever Nesbos (15ha);
3. Vooroever Andijk/Koopmanspolder (20ha);
4. Streekbos (79ha);
5. Haven Wijdenes (1,2ha);
6. Uiterdijk (3ha);
7. De Hulk (61ha);
8. De Ursemmerplas (vanaf maart 2017 geen eigendom meer van het Recreatieschap);
9. De Leijen (10ha);
10. Egboetswater (31ha);
11. Drachterveld (25ha).

